

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ВІСНИК

ХАРКІВСЬКОГО ХУДОЖНЬО-ПРОМИСЛОВОГО
ІНСТИТУТУ

4

ХАРКІВ 2001

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ВІСНИК

ХАРКІВСЬКОГО
ХУДОЖНЬО-ПРОМИСЛОВОГО
ІНСТИТУТУ

ВИПУСК 4

ХАРКІВ 2001

Друкується за рішенням Вченої ради Харківського художньо-промислового інституту, протокол №8 від 02.03.2001 р.

Вісник Харківського художньо-промислового інституту

Випуск 4. Образотворче мистецтво, дизайн.

Матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції.

За ред. О.О. Галушки, Е.Б. Щербини. – Х., ХХПІ, 2001. – 176с.

У віснику подані матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції "Образотворче мистецтво та дизайн в інформаційному просторі сучасного суспільства", яка відбулася 14-16 березня 2001 року в Харківському художньо-промисловому інституті в рамках проведеного Першого Всеукраїнського форуму "Дизайн-освіта 2001".

Розглядаються питання:

- образотворче мистецтво у формуванні духовності сучасного суспільства;
- дизайн (промисловий, графічний, середовища) у покращанні матеріальної культури сучасного суспільства.

Видання підготувала редакційна колегія при Харківському художньо-промисловому інституті.

Редакційна колегія:

Ю.Г. Божко, член-кореспондент, доктор архітектури, професор;

С.С. Єрмаков, доктор педагогічних наук, професор;

М.М. Олійник, доктор історичних наук, професор;

О.В. Шило, доктор мистецтвознавства, доцент;

І.В. Зборовець, доктор мистецтвознавства, професор;

В.Я. Даниленко, кандидат мистецтвознавства, професор;

Л.Д. Соколюк, кандидат мистецтвознавства, доцент;

О.О. Галушка, кандидат технічних наук, ст. науковий співробітник;

Н.Є. Трегуб, кандидат архітектури, доцент.

Адреса редакційної колегії:

61002, Харків, вул. Червонопрапорна, 8,

Харківський художньо-промисловий інститут,

тел. (0572) 40-02-08, факс (0572) 43-28-73.

© Харківський художньо-промисловий інститут, 2001 р.

© ЦІТ ХХПІ, оригінал-макет, 2001 р.

В то время, как зритель подымается по ступеням, он подталкивается к участию в некоем ритуальном действии, созданном на основе синтеза живописи, танца и музыки. Матисс достиг подлинной гармонии мотива постепенного восхождения, вызванного ритмом ступеней и центробежной направленности то стремительных, то замедленных ритмов танца.

Перець О.О., старший викладач

Полтавський державний технічний університет імені Ю. Кондратюка

ВІДРОДЖЕННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ МИСТЕЦЬКИХ ШКІЛ УКРАЇНИ НА ПРИКЛАДІ ПОЛТАВЩИНИ

Соціально-економічні перетворення в українському суспільстві останнього десятиліття призвели до значного відставання у розвитку місцевих художніх шкіл, викликаного гіпертрофованим зосередженням культурного життя країни у столиці.

Продовжується імперська тенденція збирання усього найкращого у центрі, бо розвинутися творчо повноцінному на віддаленні від Києва дуже проблематично через жебрацьке фінансування тут закладів культури.

Так звана периферія повинна сама піклуватися про стан свого розвитку.

Історія українства показує, що головною умовою існування і виживання народу було прагнення до повноцінного, насиченого красою життя. Ремісничі цехи, промисли, мистецькі школи створювалися населенням без вказівок “зверху”.

Рівнонасичене культурне наповнення, а не лише окремі спалахи, забезпечує повнокровне життя народу.

Історичні факти про осередки ремісництва на Полтавщині, про малярські майстерні-школи Боровиків у Миргороді, Реклінського у Полтаві — це свідчення про державницький підхід у вирішенні проблем народу за часів Гетьманщини.

Знищивши українську державність, Російська імперія використала багатвікові здобутки української культури.

Фундаментальні суспільно-ідеологічні зрушення у надрах імперії в ХХ столітті сформували у пересічного українця потворне сприйняття життя, а разом з ним і мистецтва.

На порозі третього тисячоліття стан культурного розвитку українського суспільства можна порівняти зі станом посттоталітарного німецького суспільства часів повоєнної відбудови.

Доречно звернутися до німецького культурно-історичного досвіду, а саме до мистецького руху 60-х років “флюксус”. Засновники

руху запропонували нове “розширене розуміння мистецтва”, коли наука, мистецтво та політика розглядаються як взаємодоповнювальні частини одного цілого.

Для “нашої” людини з її роздільним сприйняттям суспільних явищ, злиття мистецтва, науки та політики в єдине ціле є спосіб прилучитися до загальнолюдських цінностей, що стане перепусткою України до демократичної спільноти.

Рішучі соціальні зміни у суспільстві перекинулися на сферу культурного життя. Розвиток школи декоративно-прикладного мистецтва в Україні найповніше відповідає потребам становлення українського суспільства третього тисячоліття.

Деструктуризація старої економічної системи тягне за собою утворення нових економічних центрів, примушує регіони шукати своє, відмінне від інших обличчя. Поява тут своїх мистецьких шкіл є необхідністю, продиктованою сьогоденням. Митець предметного світу посідає у сучасному виробництві визначне місце.

Найсучаснішою практикою розвитку та популяризації мистецтва є проведення різноманітних мистецьких фестивалів, симпозіумів, бієнале, конкурсів з особистою участю в акції митця — це найпряміший шлях до художнього світу тим, хто вбачає у ньому невід’ємну частину існування свого осередку, містечка чи мільйонного міста.

Серед центрів Полтавщини Комсомольськ та Опішне були першими в організації симпозіумів-практикумів, демонструючи претензії організаторів на особливе місце в сучасному національному мистецтві. Ці акції і за проблематикою, і за складом учасників стали всеукраїнським мистецьким явищем.

Опішенські симпозіуми з монументальної кераміки 1997, 1998, 1999, 2000 років, зорганізовані Державним музеєм-заповідником українського гончарства, стали зразком художнього життя для Полтавщини.

Беручи за зразок симпозіум в Опішньому, обласна організація товариства “Просвіта” ім. Т.Г. Шевченка та кафедра образотворчого мистецтва Полтавського державного технічного університету імені Юрія Кондратюка стали ініціаторами проведення Полтавського мистецького пленеру, присвяченого 130-тій річниці “Просвіти” та майбутньому ювілеєві міста. Організатори прагнули надати заходу загальномистецького змісту, поєднуючи у спільній акції майстрів кераміки, малярства та графіки з різних міст України.

Базою для діяльності стали університетські творчі майстерні, що зробило студентів безпосередніми свідками народження мистецького твору, а мистецький пленер перетворило на освітній захід.

Полтавський мистецький пленер-98 залучає полтавські артистичні кола до активного загальнодержавного мистецького життя.

1999 року на базі Колегіуму мистецтв в Опішному було започатковано "Опішнянський вернісаж" — новітню форму творчого спілкування учительських та учнівських колективів.

Спільною рисою мистецьких симпозіумів на Полтавщині є їх "керамічність".

Відкриття у Полтавському державному технічному університету імені Юрія Кондратюка кафедри образотворчого мистецтва, де готуються художники-керамісти, — це своєрідне підтвердження значення Полтави як одного з національних культурних осередків, який бере на себе відповідальність за вплив на український мистецький процес.

Ця ініціатива має головною метою сформувати школу, що ґрунтується на полтавських мистецьких традиціях, але враховує найсучасніші мистецькі досягнення у галузі кераміки і образотворчого мистецтва взагалі, тобто сформувати повноцінну школу декоративно-прикладного мистецтва.

Константинов В.Ф., доцент ХХІІІ

ПОРТРЕТНІ НАЧЕРКИ ХУДОЖНИКА-ПЕДАГОГА БЕСЕДІНА С.Ф.

Як відомо, виконання короткочасних начерків-зарисовок з натури та по пам'яті, а також пошукових зарисовок за уявленням є важливою формою творчої діяльності художника, особливо при підготовці до створення закінченого художнього твору. Ця маловідома широкому глядачеві форма професійної діяльності художника займає значну частину його творчої роботи. Це так звана "кухня художника". Багато відомих художників-живописців, графіків, скульпторів і архітекторів були майстрами-віртуозами у виконанні начерків-зарисовок. Особливе місце в цій діяльності належить портретним начеркам, які для багатьох художників були першим важливим кроком в роботі над портретом і тематичною картиною. Серед відомих художників-майстрів портретного начерку Леонардо да Вінчі, Рембрандт, Ганс Гольбейн, Антуан Ватто, Доменік Енгр, Оноре Дом'є, Павло Федотов, Ілля Рєпін, Валентин Серов, Микола Фешин, Микола Андреев, Порфірій Мартінович, Анатоль Петрицький, Микола Жуков. Майстром портретного начерку був і відомий український художник, вихованець і одночасно провідний педагог Харківської